

Korzystanie z materiałów w archiwum państwowym – dawniej i dziś

Wszystkie materiały w każdym archiwum państwowym są dostępne dla każdego, bez żadnych dodatkowych upoważnień. Wyjątkiem są przypadki, gdy:

- materiały te zawierają dane osobowe (dotyczy to tylko osób żyjących, a więc niewielkiego procentu zasobu, z ostatnich kilkudziesięciu lat)
- zawierają tajemnice chronione prawem (bardzo rzadki przypadek)
- oryginał jest zniszczony lub w trakcie konserwacji (trzeba mieć pecha, żeby tak trafić)
- zakaz udostępniania zawarto w umowie depozytu (teoretycznie możliwe, ale praktycznie niespotykane).

Aby dotrzeć do szukanej informacji, posługujemy się dostępnymi pomocami archiwalnymi:

- spis zespołów
- inwentarz archiwalny
- inne pomoce, jak: skorowidze, indeksy, przewodniki (rzadziej spotykane).

Coraz więcej inwentarzy wszystkich archiwów państwowych w Polsce dostępnych jest online (www.szukajwarchiwach.pl). Niektóre nawet ze skanami całych jednostek archiwalnych. To znacząco ułatwia i przyspiesza kwerendy w archiwach.

Jak wygląda to od strony praktycznej?

1. Kiedyś należało przyjechać do archiwum. Dziś z jednego miejsca mamy dostęp do wszystkich archiwów.
2. Zaczynało się od zgłoszenia użytkownika i przeglądania zeszytu ze spisem wszystkich zespołów archiwalnych. Dziś spis zespołów wygląda np. tak: <http://www.szukajwarchiwach.pl/45#tabZasoby>
3. Jeśli zespół nas zainteresował, prosiliśmy o inwentarz. Dziś po prostu klikamy w nazwę i otrzymujemy wstęp z inwentarzem w domu: http://www.szukajwarchiwach.pl/45/1/0/?q=XARCHro:45+XTYPEro:zesp&order=syg_order&wynik=1&rpp=15&page=1#tabZespól
4. Inwentarze dużych zespołów często dzielone były na tomy i ich przeglądanie trwało wiele godzin. W ten sposób jeden dzień kwerendy mieliśmy z głowy. Dziś przed wyjazdem przeglądamy inwentarz: http://www.szukajwarchiwach.pl/45/1/0/?q=XARCHro:45+XTYPEro:zesp&order=syg_order&wynik=1&rpp=15&page=1#tabJednostki
5. Potem następowało wypisywanie rewersów, które były realizowane czasem dopiero następnego dnia. Dziś rewersy możemy ściągnąć ze strony archiwum: <http://opole.ap.gov.pl/zasob/formularze.html>, wypełnić w domu, a nawet przesłać mailem, aby jednostki już czekały.
6. Biorąc pod uwagę, że coraz więcej materiałów zostało zdigitalizowanych. Możemy od razu dostać jednostkę bez wyjeżdżania do archiwum. Nawet jeśli miałyby to być skan z mikrofilmu:

<http://www.szukajwarchiwach.pl/45/22/0/1/1#tabSkany>

A jeśli nie chcemy szukać tradycyjnie, po strukturze zasobu archiwalnego, wpisujemy szukane hasło w wyszukiwarce i mamy wszystkie wyniki, do tego ze wszystkich archiwów w Polsce – od razu. Przykładowo dla hasła „Opole”:

<http://www.szukajwarchiwach.pl/search?q=Opole>

Aby zawęzić wyniki do Archiwum Państwowego w Opolu, dodajemy filtr „Archiwum”, znajdujący się w kolumnie po lewej stronie.

[Internet Archive – wyszukiwarka](#)

Wyszukiwanie pełnotekstowe jest najwygodniejszym i najczęściej wykorzystywanym sposobem szukania w internecie. Także popularny serwis prezentujący archiwalne wersje stron internetowych [Internet Archive](#) przygotował taką wyszukiwarce.

Dostępna jest pod adresem [Search Inside](#). Jest to wersja beta, dlatego zdarzają się jeszcze błędy. Przykładowo nie można używać polskich znaków. Jednak wpisanie frazy bez „ogonków” (np. „slask” zamiast „ślask”) umożliwia odnalezienie zarchiwizowanych stron.

[II Konferencja Zachowanie cyfrowego dziedzictwa archiwalnego](#)

W 2015 roku NAC we współpracy z UMK zorganizowało pierwszą konferencję pod hasłem Zachowanie cyfrowego dziedzictwa archiwalnego. Podczas tego spotkania staraliśmy się zdefiniować główne problemy w sferze dokumentacji elektronicznej gromadzonej w

archiwach. Zdaliśmy sobie sprawę, że gromadzenie cyfrowych zasobów archiwalnych nie jest kwestią przyszłości, ale tematem jak najbardziej aktualnym i zjawiskiem, które zachodzi na naszych oczach. Idąc za tą refleksją, drugą konferencję zdecydowaliśmy się poświęcić przeglądowi aktualnych i planowanych praktyk związanych z przejmowaniem, przechowywaniem, opracowaniem i udostępnianiem dokumentacji elektronicznej. Chcemy, aby to spotkanie było okazją do zaprezentowania praktycznych rozwiązań – ale też faktycznych problemów, z którymi stykają się archiwiści w kontekście dokumentacji elektronicznej. Pragniemy również, aby w ramach obrad, obok analizy praktycznych przypadków, znalazło się miejsce na refleksje z zakresu terminologii i metodyki związanej z dokumentacją elektroniczną.

Organizatorzy zapraszają do zgłaszania wystąpień w następujących obszarach tematycznych:

- Zagadnienia terminologiczne związane z dokumentacją elektroniczną.
- Archiwizacja dużych zbiorów danych, w tym rejestrów publicznych.
- Archiwizacja elektroniczna spuścizn i dokumentacji podmiotów niepublicznych.
- Archiwizacja Internetu.
- Dokumentacja elektroniczna w organach wymiaru sprawiedliwości, uczelniach wyższych, podmiotach gospodarczych w kontekście jej archiwizacji.
- Problemy przechowywania i opisu dokumentacji elektronicznej.

Termin zgłaszania tematów wystąpień wraz z krótkimi (maks. 1000 znaków) abstraktami upływa 31 marca 2016 roku. Zgłoszenia prosimy kierować na adres: cyfrowe2016@nac.gov.pl. Organizatorzy konferencji prześlą zaproszenia wybranym referentom do 30 kwietnia

---

Miejsce: Kraków, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej

Termin: 23-24 czerwca 2016 roku

Organizatorzy: Narodowe Archiwum Cyfrowe, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

Kierownicy naukowcy: dr Wojciech Woźniak, dr hab. Waldemar Chorążyczewski, prof. UMK, dr Bartosz Ogórek

Więcej informacji na [stronie Narodowego Archiwum Cyfrowego](#).

[IX Zjazd iFAR \(Toruń 2015\)](#)

W dniach 19-20 listopada 2015 r. odbędzie się IZ Zjazd iFAR. Miejsce obrad: Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Collegium Humanisticum, ul. Bojarskiego 1

Więcej szczegółów w na [forum iFAR](#)

[Plakat z programem IX zjazdu iFAR](#)

[Spisy nazwisk akt stanu cywilnego z Berlina](#)

Landesarchiv Berlin udostępniło online bazę danych ze spisami nazwisk z akt stanu cywilnego. W sumie ok. 4,5 tys. tomów z rejestrów urodzeń (lata 1873-1903), ślubów (lata 1874-1933) i zgonów (lata 1874-1983).

Informacje na temat projektu na [stronie archiwum berlińskiego.](#)

Link do bazy danych: [Standesamtsabfrage](#).

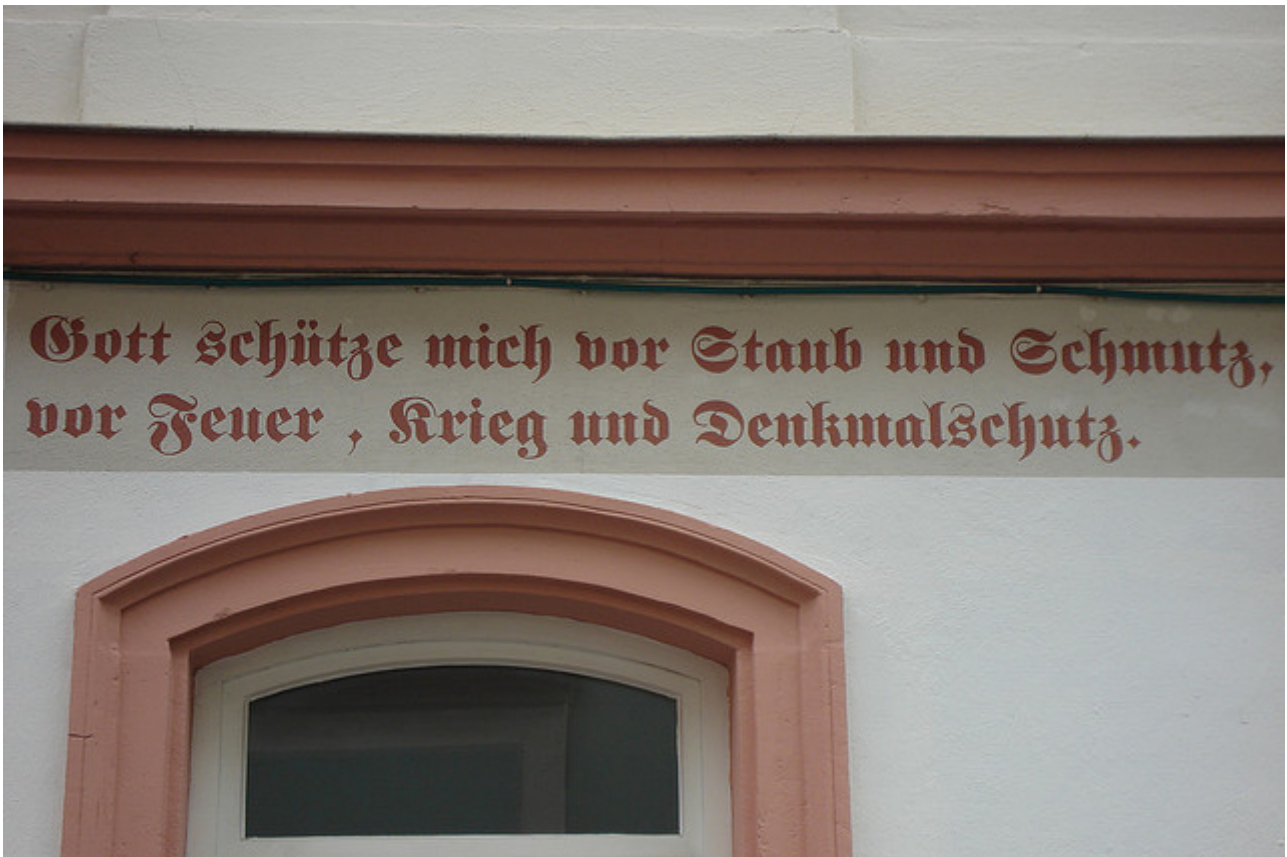
[Wynagrodzenie, a praca naukowa w archiwum](#)

Najnowszy tekst z serii racjonalizacji pracy w archiwach państwowych. Tym razem o tym, jak niesłusznie tak wielu archiwistów otrzymuje tak wysokie wynagrodzenie.

Zobacz: [Wynagrodzenie, a praca naukowa w archiwum](#).

Boże chroń mnie przed kurzem i brudem...

Gott schütze mich vor Staub und Schmutz, vor Feuer, Krieg und Denkmalschutz

(Boże chroń mnie przed kurzem i brudem, przed ogniem, wojną oraz ochroną zabytków).

Podobny napis mógłby znajdować się na budynku każdego archiwum. Pozostaje tylko pytanie, co byłoby ostatnim członem tego wezwania... □

W rzeczywistości napis znajduje się na ścianie frontowej browaru Fässla w Bambergu

---

Likwidacja kierunków humanistycznych na uczelniach

W połowie września 2015 r. blady strach padł na uczonych kierunków humanistycznych, w szczególności tych w Japonii. Niemniej wiadomość ta odbiła się szerokim echem i szybko dotarła do Europy (zobacz wpis na [Archivalia](#) oraz na blogu [Archeologik](#)).

Otóż minister edukacji Hakuban Shimomura rozesłał list do wszystkich 86 uczelni, aby rozpoczęły działania w celu zniesienia lub przeorganizowania kierunków humanistycznych na takie, które lepiej będą odpowiadały potrzebom społeczeństwa.

Wprawdzie kilka uniwersytetów wystąpiło przeciwko tym żądaniom, jednak aż 26 z 60 japońskich uczelni, na których takie kierunki istnieją zapewniło o realizacji decyzji władz, a 17 z nich już postanowiło o zatrzymaniu rekrutacji na te kierunki (w tym także na prawo i ekonomię).

Uzasadnieniem tych zmian jest to, iż pieniądze publiczne powinny być wydawane na kształcenie w dziedzinach pożyteczniejszych dla społeczeństwa.

W przypadku archiwistyki wniosek nasuwa się sam: rozwijać należy wiedzę z zakresu informatyki, programowania – dla materiałów w postaci cyfrowej oraz konserwacji dla tych, które jeszcze pozostały w wersji analogowej.

Zasady opisu metadanymi zostaną uregulowane odpowiednimi aktami prawnymi, a całą dotychczasową metodykę można zarchiwizować, jako relikw przesłości.

Naturalnie jakiegokolwiek prace naukowe w archiwach powinny zostać bezwzględnie zarzucone, jako niepożyteczne i marnujące pieniądze publiczne (czas to też pieniądz).

Decyzja władz japońskich budzi zrozumiały niepokój, a może wręcz przerażenie w środowiskach uniwersyteckich. Nie powinno to być jednakże zaskoczeniem, podobne decyzje podejmowały władze Kanady już kilka lat temu, również ograniczając finansowanie – z tych samych powodów – kierunków humanistycznych. Zarówno w jednym, jak i drugim przypadku działania te związane są także ze zmniejszonym napływem studentów (niż demograficzny), co powoduje, że część uczelni – w szczególności nauki humanistyczne – nie jest w stanie zapewnić pełną obsadę takich kierunków i, wobec braku popytu, naturalnym wydaje ich likwidacja.

Zobacz: The Times Higher Education, [Social sciences and humanities faculties to close in Japan after ministerial decree](#)

Zmiana adresu serwisu

Uwaga! Serwis Rotulus dostępny jest obecnie pod adresem: rotulus.arcaion.pl

Serdecznie zapraszam!

Zachowanie cyfrowego dziedzictwa archiwalnego

Narodowe Archiwum Cyfrowe i Uniwersytet Mikołaja Kopernika zapraszają na konferencję **Zachowanie cyfrowego dziedzictwa archiwalnego**

Termin: 24-25 czerwca 2015 roku

Miejsce: Collegium Humanisticum, przy ul. Władysława Bojarskiego 1, Toruń

Tematyka to m.in.:

- dokument elektroniczny, jak go definiować i co na to archiwistyka
- ile dokumentów elektronicznych jest w archiwach i co archiwa jeszcze ukrywają
- archiwalia cyfrowe
- archiwizacja Internetu
- i wiele innych...

[Zobacz szczegóły i program konferencji](#)